

Paul Beatty s-a născut în Los Angeles, în 1962. A absolvit, în 1980, El Camino Real High School din Woodland Hills, California și a făcut un masterat în scriere creativă la Brooklyn College și un masterat în psihologie la Boston University.

Beatty scris două volume de poezie, *Big Bank Take Little Bank* (1991) și *Joker, Joker, Deuce* (1994). Primul său roman, *The White Boy Shuffle* (1996), a fost numit de *The New York Times* „o explozie de satiră din inima talentată a vieții negre americane“. A doua carte, *Tuff* (2000), a fost recenzată pozitiv în revista *Time*. În 2006, Beatty a editat o antologie a umorului afro-american numită *Hokum* și a scris un articol în *The New York Times* cu același subiect. Cartea sa din 2008, *Slumberland*, are ca personaj principal un DJ american aflat în Berlin, la puțin timp după unificare. În romanul *Io contra Statele Unite ale Americii* (*The Sellout*, 2015), Beatty scrie cronică unui fermier urban care încearcă revitalizarea sclaviei și a segregării într-un oraș fictiv de la periferia Los Angelesului. *The Guardian* a descris cartea, care a avut nevoie de peste cinci ani pentru a fi finalizată, ca fiind „o capodoperă care face din Beatty cel mai amuzant scriitor din America“. Romanul *Io contra Statele Unite ale Americii* a fost distins cu National Book Critics Circle Award în 2015 și cu Man Booker Prize în 2016. Beatty este primul american care a câștigat Premiul Man Booker, după ce, în 2014, toate romanele scrise în limba engleză au devenit eligibile. Paul Beatty a primit, de asemenea, John Dos Passos Prize în anul 2015.

Paul Beatty trăiește în New York.

PAUL BEATTY

Io contra Statele Unite ale Americii

Traducere din limba engleză
BOGDAN PERDIVARĂ

UNU

Presupun că exact asta e problema – nu m-au crescut mai bine de-atât. Tatăl meu era (Carl Jung să-i odihnească sufletul) un cercetător în științe sociale de un oarecare renume. Ca fondator și, din câte știu, unic practicant al domeniului psihologiei eliberării, îi plăcea să umble prin casă, cunoscută și drept „cușca lui Skinner“, într-un halat de laborator. Acolo unde eu, cobaiul lui negru, cu membre slăbănoage și cu mintea în altă parte, eram școlit la domiciliu în strictă concordanță cu teoria dezvoltării cognitive a lui Piaget. Nu mi se dădea de mâncare, ci mi se furnizau stimuli moderați ai apetitului. Nu eram pedepsit, ci eliberat de reflexele necondiționate. Nu eram iubit, ci eram crescut într-o atmosferă de intimitate calculată și niveluri intense de implicare.

Locuiam în Dickens, o comunitate-ghetou de la periferia sudică a orașului Los Angeles și, oricât de ciudat ar suna, am crescut la o fermă din interiorul orașului. Fondat în 1868, Dickens, ca majoritatea orașelelor californiene – cu excepția localității Irvine, care a fost întemeiată spre a servi ca teritoriu de plodit pentru republicani albi, urâți, grași și proști, pentru

câini chihuahua și pentru refugiații din estul Asiei care-i iubeau – a început ca o comunitate agrară. Carta inițială a orașului stipula că „Dickens va să rămână liber de chinezi, spanioli de orice culoare, dialect ori veșmânt, francezi, roșcovani, orașeni cu nasul pe sus și evrei fără meserie“. Fondatorii, cu toate acestea, în înțelepciunea lor într-o măsură limitată, stabiliseră și că cele două sute de hectare de teren care mărgineau canalul să fie rezervate pe vecie pentru ceva ce fusese numit „agricultură rezidențială“, astfel încât a apărut cartierul meu, un cvartal din Dickens cunoscut neoficial drept Fermele. Știi când ai intrat în Ferme, fiindcă trotuarele orașului, odată cu capacele roților și casetofonul mașinii, odată cu nervii și înregistrarea la vot, s-au făcut nevăzute în aerul îngroșat de mirosul de balegă de vacă și, dacă vântul bate în direcția potrivită, de iarbă de calitate. Vezi adulți care pedalează încetșor pe biciclete pe străzi înțesate cu stoluri și cârduri de felurite păsări de curte, de la găini la păuni. Se țin în șa fără să folosească mâinile, numărând teancuri subțirele de bancnote și ridicând privirea doar atât cât să înalțe câte-o sprânceană întrebătoare și să zică din colțul gurii câte-un: „Care-i treaba, cumetre?“ Roțile de căruță bătute-n cuie de copacii din curtea din față și gardurile de scândură dau caselor stil cabană un plus de autenticitate de pionieri ai Vestului care se pune contra faptului că fiece fereastră, cale de acces și ușiță de câine are mai multe gratii și lacăte pe ea decât prăvălia dintr-o pușcărie. Bătrâni și copilași de opt ani care le-au văzut deja pe toate stau pe scaune de grădină șubrede ciopliind bucăți de lemn cu cuțite cu buton, așteptând să se-ntâmpole ceva, cum se-ntâmplă întotdeauna.

Pe parcursul celor douăzeci de ani de când îl știam, tata a fost decan interimar al Departamentului de psihologie de la Colegiul Comunitar West Riverside. Lui, care crescuse ca fiu al unui responsabil de staul la o fermă mică din Lexington, Kentucky, îi lipsea modul acela de viață. Și, când venise în Vest pentru un post de profesor, ocazia de a locui într-o comunitate de negri și de a crește cai fusese prea bună ca s-o rateze, cu toate că nu prea avea să-și permită cu adevărat costurile de întreținere și ipoteca.

Poate că, dacă ar fi fost specialist în psihologie comparativă, unii cai și unele vaci ar fi reușit să treacă de vârsta de trei ani, iar roșiile ar fi avut viermi mai puțini, însă în adâncul sufletului era mai interesat de libertatea rasei negre decât de controlul dăunătorilor și bunăstarea regnului animal. Și, în strădania de a descătușa libertatea minții, eram Anna Freud a lui, micul său studiu de caz, iar când nu mă învăța să călăresc, repeta experimente celebre din științele sociale în care eu eram atât grupul experimental, cât și cel de control. Ca orice copil de negru „primitiv“ suficient de norocos cât să atingă stadiul gândirii abstracte, am ajuns să-mi dau seama că fusesem crescut mizerabil și că n-aveam să pot trece niciodată peste asta.

Presupun că, dacă se ține seama de absența unei comisii de etică menite să supervizeze metodologiile de cercetare ale tatei, experimentele au început destul de nevinovat. În prima parte a secolului douăzeci, behavioriștii Watson și Rayner, încercând să demonstreze că frica era un comportament învățat, au expus un copil de nouă luni, pe „Micul Albert“, la stimuli neutri precum

șoareci albi, maimuțe și grămăjoare de ziare cărora le dădeau foc. Inițial, copilul-subiect s-a arătat netulburat de șirul de simieni, rozătoare și flăcări, însă, după ce Watson a combinat în repetate rânduri șoarecii cu zgomote necugetat de puternice, treptat „Micul Albert“ a ajuns să se teamă nu doar de șoarecii albi, ci de orice lucru cu blană. Când aveam șapte luni, babacu' a început să-mi pună în pătuț obiecte precum mașinuțe de jucărie, doze reci de bere Pabst, insigne de la campania lui Richard Nixon și un exemplar din *The Economist*, însă, în loc să-mi creeze reflexe cu zăngăneli asurzitoare, am învățat să mă tem de stimulii prezentați fiindcă erau însoțiți de luatul pistolului familiei, de calibrul 38, și de trasul câtorva focuri în tavan, de zăngăneau ferestrele, însoțite de strigăte de: „Cioroiule, marș înapoi în Africa!“ suficient de puternice cât să străbată prin sunetul consolei stereo din care bubuia, în camera de zi, „Sweet Home Alabama“. Până în ziua de azi n-am mai fost în stare să mă uit nici la cel mai banal serial polițist, am căpătat o stranie afinitate pentru Neil Young și, ori de câte ori am probleme cu somnul, nu ascult înregistrări de susur de izvor sau valuri ce se sparg de țărâm, ci casete cu scandalul Watergate.

Umblă vorba în familia mea că, între unu și patru ani, mi-a ținut legată la spate mâna dreaptă ca să mă obișnuiesc să fiu stângaci, să-mi folosesc emisfera dreaptă a creierului și să fiu echilibrat corespunzător. Aveam opt ani când tatăl meu a vrut să testeze „efectul privitorului“ aplicat la „comunitatea neagră“.

A refăcut infamul caz Kitty Genovese cu un eu prepuber jucând rolul nefericitei doamne Genovese care,

în 1964, fusese jefuită, violată și înjunghiată mortal pe apaticele străzi ale New Yorkului, cu clasicele-i solicitări de ajutor ignorate de zeci de privitori și de rezidenți în cartier. De aici și numele de „efectul privitorului“: cu cât se află în preajmă mai multe persoane care ar putea oferi ajutor, cu atât e mai puțin probabil ca vreuna dintre ele să și ajute. Tata a pornit de la ipoteza că asta nu se aplica la persoane de culoare, o rasă iubitoare a cărei supraviețuire în sine fusese dependentă de întrajutorarea la vreme de restriște. M-a pus deci să stau în cea mai aglomerată intersecție din cartier, cu bancnote ițindu-mi-se din buzunare, cu cele mai noi și mai la modă flecușețe electronice atârându-mi la gât, la care, inexplicabil, a adăugat un set de mochete de mașină pentru Honda Civic trecute peste antebrațul meu precum șervetul unui chelner; în vreme ce lacrimile îmi curgeau șuvoi, propriul tată m-a jefuit. M-a bătut măr în fața unei hoarde de privitori care n-au stat prea mult să privească. Nici nu luasem doi pumni în față când lumea a început să se îndrepte spre noi, dar nu ca să mă ajute pe mine, ci pe el. S-au alăturat voioși castelii pe care mi-o aplica, completând-o cu lovituri de cot și scheme de lupte văzute la televizor. O femeie a reușit să execute o strangulare excelentă și, privind retrospectiv, miloasă. Când mi-am recăpătat cunoștința, l-am văzut pe tata chestionând-o pe ea și pe restul atacatorilor, ale căror fețe erau încă asudate de la eforturile altruiste, și mi-am imaginat că, așa cum era cazul cu mine, și urechile lor țiuiau încă de la țipetele mele pițigăiate și hohotele lor isterice.

„Cât de satisfăcut sunteți de acțiunea dumneavoastră altruistă?”

Deloc	Oarecum satisfăcut			Foarte satisfăcut	
1	2	3	4	5	

Pe drumul spre casă, babacu' și-a petrecut consolator un braț pe după umerii mei îndurerați și s-a lansat într-o prelegere în care se scuza pentru scăparea de a nu fi luat în considerare „efectul de turmă”.

A vrut, apoi, să testeze „servilismul și obediența în rândul generației hip-hop”. Cred că aveam cam zece ani când m-a pus să mă așez în fața unei oglinzi, și-a tras peste cap o mască cu mutra lui Ronald Reagan, și-a prins în pieptul halatului o insignă înaripată de pilot de avion Trans World Airlines și s-a proclamat o „figură a autorității albe”.

– Cioroiul din oglindă i-o cioară proastă, mi-a explicat cu vocea aia pițigăiată și onctuoasă de „alb” pe care o folosesc comedianții de culoare, în vreme ce-mi aplica pe tâmpile niște electrozi.

Firele duceau la un panou cu aspect sinistru, plin cu butoane, cadrane și comutatoare electrice de modă veche.

– Vei pune băiatului din oglindă o serie de întrebări despre așa-zisa lui istorie de cioroi, de pe foile aflate pe masă. Dacă greșește răspunsurile sau nu reușește să răspundă în zece secunde, vei apăsa butonul roșu, aplicându-i un șoc electric care va spori în intensitate cu fiecare răspuns greșit.

Știam că nu-i cazul să implor milă, fiindcă mila, în cazul ăsta, ar fi fost o prelegere despre cum căpătasem ce meritam fiindcă citisem singura carte cu benzi desenate pe care-o avusesem vreodată, *Batman* nr. 203, *Spectaculoasele secrete ale Peșterii Liliacilor dezvăluite*, un exemplar mucegăit și cu paginile îndoite pe care cineva îl aruncase pe terenul fermei, iar eu îl adusesem în casă și-l îngrijisem ca pe o bucată rănită de literatură. Era primul lucru citit care provenea din lumea exterioară și, când l-am scos o dată la iveală, într-o pauză a educației mele la domiciliu, tata l-a văzut și l-a confiscat. De atunci încolo, ori de câte ori nu știam ceva sau aveam o zi proastă în cartier, îmi vâra sub nas coperta pe jumătate sfâșiată.

– Vezi, dacă nu ți-ai fi risipit viața citind rahatul ăsta, ți-ai fi dat seama că *Batman* n-o să vină să vă salveze ție sau alor tăi curul!

Am citit, deci, prima întrebare.

– Înainte de declararea independenței sale, în 1957, națiunea vest-africană Ghana era alcătuită din care două colonii?

Nu știam răspunsul. Am ciulit urechile, sperând să aud vuietul de motor turbo al *Batmobilului*, scrâșnetul pneurilor după colț, însă doar cronometrul tatei ticăia, numărând secunde.

Am scrâșnit din dinți, am pus degetul pe butonul roșu și am așteptat să expire limita de timp.

– Răspunsul este Togo și Coasta de Aur.

Ascultător, așa cum presupusese tatăl meu, am apăsat pe buton. Acele de pe cadran și coloana mea au tresărit deodată, în vreme ce m-am văzut în oglindă cum

sunt scuturat de convulsii violente, preț de o secundă sau două.

Isuse!

– Câți volți au fost? am întrebat cu mâinile tremurându-mi, fără să le pot controla.

– Subiectul va răspunde exclusiv la întrebările de pe foaie, a zis cu răceală tata și a întins mâna pe lângă mine ca să răsucescă un comutator negru vreo câteva clicuri spre dreapta, astfel încât acum indicatorul arăta XXX.

– Acum citește, te rog, următoarea întrebare.

Începeam să simt că mi se încețoșează vederea și bănuiam că-i vorba de ceva psihosomatic, însă, oricum ar fi fost, totul se vedea ca prin păclă, ca un film piratat văzut pe un ecran de mâna a treia, și a trebuit să apropii cu mâini tremurătoare de nas foaia ca să pot citi următoarea întrebare.

– Dintre cei 23 000 de studenți care au susținut examenul de admitere la Stuyvesant High, cel mai bun liceu public din New York, câți afro-americani au avut un punctaj suficient de mare pentru a fi declarați admiși?

Când am sfârșit de citit a început să-mi curgă sânge din nas, picuri roșii căzându-mi din nara stângă și plescând pe masă la intervale de exact o secundă. Lăsând deoparte cronometrul, tata a început numărătoarea inversă. I-am aruncat o privire bănuitoare. Întrebarea era prea banală. Se vedea limpede că citise *The New York Times* la micul dejun. Se pregătise pentru experimentul din acea zi căutând material cu conotații rasiale în vreme ce-și mânca cerealele cu lapte. Răsfoind pagină după pagină cu o viteză și o furie ce făcuseră

muchiile ascuțite ale ziarului să pocnească, să foșnească și să trosnească în aerul dimineții.

Ce ar fi făcut Omul-Liliac dacă dădea buzna chiar în clipa aia în bucătărie și vedea un tată electrocutându-și fiul de dragul științei? Păi cum, s-ar fi căutat la centură și ar fi scos unul dintre acele proiectile cu gaz, și, în vreme ce tata se îneca cu vaporii, și-ar fi terminat treaba asfixiindu-l, asta dacă presupuneam că avea la dispoziție suficientă funie-de-liliac ca să-i cuprindă gâtul ăla gros de grăsan; apoi i-ar fi ars globii oculari cu torța laser, ar fi folosit aparatul de fotografiat miniatural ca să ia niște cadre pentru liliac-posteritate și-n cele din urmă i-ar fi furat lui babacu' neprețuita mașină Karmann Ghia decapotabilă, azurie, „condusă doar prin cartierele albe“ și-apoi ne-am fi cărat naibii de-acolo. Asta ar fi făcut Omul-Liliac. Eu însă, liliac-pămpălăul, laș cum eram și încă sunt, nu mă puteam gândi decât cum să pun la îndoială metodologia discutabilă a întrebării. De pildă, câți elevi negri dăduseră testul de admitere? Care era mărimea medie a unei clase la Stuyvesant High?

Însă de data asta, înainte ca a zecea picătură de sânge să aterizeze pe masă și înainte ca tata să dezvăluie răspunsul (șapte) am apăsă pe butonul roșu, autoadministrându-mi un șoc electric ce mi-a prăjit nervii și m-a oprit din creștere, un șoc care l-ar fi înspăimântat pe Thor și ar fi lobotomizat o întreagă clasă educată deja sedată, fiindcă acum eram și eu curios. Voiam să văd ce se întâmplă când jertfești un băiat de culoare în vârstă de zece ani pe altarul științei.

Am descoperit că expresia „să-ți evacuezi mațele“ era improprie, fiindcă opusul ei era adevărat de fapt: mațele m-au evacuat pe mine. A fost o retragere fecală comparabilă cu marile evacuări ale istoriei. Dunkerque. Saigon. New Orleans. Însă, spre deosebire de britanici, de capitaliștii vietnamezi și de locuitorii inundați din zona Ninth Ward, ocupații tractului meu intestinal n-aveau încotro să se ducă. Partea lichidă a aceluia tsunami de căcat și urină care nu și-a putut afla adăpost pe feșele și testiculele mele a luat-o pe picioare în jos, bătând în tenișii mei și prin jurul lor. Nevrând să pună în primejdie integritatea experimentului, tata s-a mulțumit să se țină de nas și mi-a făcut semn să continui. Mulțumesc providenței, știam răspunsul la a treia întrebare: „Câți membri are Wu-Tang Clan?“, fiindcă, dacă n-aș fi știut, creierul mi-ar fi ajuns de culoarea cenușii și de consistența unui cărbune pus sub grătar de 5 iulie.

Fulminanta-mi carieră în psihologia dezvoltării copilului s-a sfârșit doi ani mai târziu, când taticu' a încercat să refacă studiul doctorilor Kenneth și Mamie Clark despre conștientizarea culorii proprii la copiii afro-americani prin folosirea unor păpuși albe și negre. Versiunea tatălui meu, firește, era nițel mai revoluționară. Un picuț mai modernă. În vreme ce alde Clark puseseră pe scaune, în fața unor copii de școală, două manechine în mărime naturală, unul alb și unul negru, amândouă îmbrăcate și-ncălțate, cerându-le copiilor să-l aleagă pe cel preferat, tata mi-a aranjat dinainte două diorame complicate cu păpuși și m-a întrebat:

– Cu care, cu ce subtext sociocultural te identifiți, fiule?

Diorama I îi înfățișa pe Ken și pe Malibu Barbie îmbrăcați în costume de baie asortate, dotați cu tub de respirat și ochelari de scufundări, răcorindu-se lângă piscina Casei de Vis. În Diorama II, Martin Luther King Jr., Malcolm X, Harriet Tubman și un Hopa-Mitică maroniu, în formă de ou alergau (Hopa-Mitică se legăna) spre un desiș mlăștinos, fugind de niște ciobănești germani aflați în fruntea unei mulțimi înarmate și puse pe linșat compuse din soldaței de jucărie acoperiți cu glugi Ku Klux Klan.

– Ce-i asta? am întrebat arătând spre un mic glob de Crăciun alb care se învătea încetișor deasupra smârcului, sclipind și scânteind ca un glob disco în soarele după-amiezii.

– E Steaua Polară. Fug către Steaua Polară, către libertate.

I-am luat pe Martin, Malcolm și Harriet în palmă, stârnindu-l pe tata cu întrebarea:

– Ce-s ăștia, eroi de *inacțiune*?

Martin Luther King Jr. arăta în regulă. Era pus la patru ace într-un costum lucios, strâns pe el, cu un exemplar al autobiografiei lui Gandhi lipit de o mână și cu un microfon în cealaltă. Malcolm era îmbrăcat cam la fel, însă purta ochelari și ținea un cocktail Molotov care-i topea încetișor palma. Hopa-Mitică, zâmbitor și ambiguu rasial, aducând suspect de mult cu o versiune din copilărie a tatălui meu, își ținea promisiunea făcută de reclamă și se tot bălângănea fără să cadă vreodată, oricât l-aș fi legănat în palmă eu sau l-ar

fi fugărit cavalerii supremației albe. Însă cu madam Tubman era ceva în neregulă. Era îmbrăcată într-un sac de iută. Nu-mi aminteam ca vreunul dintre manualele mele s-o fi descris pe femeia cunoscută drept Moise ca având o atitudine statuară, siluetă de clepsidră, păr lung și mățos, sprâncene pensate, ochi albaștri, buze siliconate și țâțuci ițite.

– Tati, ai dat-o pe Barbie cu vopsea neagră.

– Am vrut să păstrez același nivel de frumusețe. Să stabilesc o drăgălășenie de bază, ca să nu spui că o păpușă a fost mai atractivă decât alta.

Barbie de plantație avea o sfoară ieșindu-i din spinare. Am tras de ea.

– E greu la mate, hai la cumpărături, a zis chițăindu-se alintată.

Am lăsat eroii negri înapoi în mlaștina de pe masa din bucătărie și le-am mișcat membrele ca să le reconstitui pozițiile de alergare.

– Mă identific cu Ken și Barbie.

Tata și-a pierdut obiectivitatea științifică și m-a înhățat de cămașă.

– De ce? De ce? a țipat.

– Fiindcă albi au accesorii mai ca lumea. Uite: Harriet Tubman are un felinar cu gaz, un baston și o busolă. Ken și Barbie au mașinuță de curse și barcă cu motor! Nu se pot compara.

În următoarea zi, tatăl meu și-a pus pe foc „descoperirile”. Chiar și la nivel de colegiu local treaba e la fel: publici sau pieri. Dar pe lângă faptul că niciodată n-a căpătat un loc de parcare cu numele lui pe el ori reducerea normei didactice, eu eram un experiment

social eșuat. Un fiu ne semnificativ statistic care-i spulberase nădejtile atât în privința mea, cât și în cea a rasei negre. M-a făcut să-i predau jurnalul de vise. A încetat să mai numească alocația mea „susținere pozitivă” și a început să-i spună „compensație pecuniară”. Cu toate că a continuat să-mi vâre în cap „învățătura din cărți”, la puțină vreme după aceea mi-a cumpărat primul hârleț, prima furcă și prima foarfecă de tuns oile. A început să mă trimită pe câmp cu o palmă peste fund și faimosul citat al lui Booker T. Washington prins cu o agrafă de salopeta de blugi, spre încurajare: „Aruncă-ți găleata acolo unde te afli”.

Dacă există pe undeva un rai care să merite efortul pe care-l fac oamenii pentru a ajunge acolo, atunci sper, de dragul tatălui meu, că e dotat cu o gazetă de psihologie celestă. Una care să publice rezultatele experimentelor eșuate, fiindcă acceptarea existenței teoriilor neprobate și a rezultatelor negative e la fel de importantă ca publicarea studiilor ce demonstrează că vinul roșu e panaceul care am pretins mereu, cu toții, că ar fi.

Amintirile cu tatăl meu nu sunt toate atât de neplăcute. Deși tehnic eram singurul său copil, tati, ca mulți alți bărbați de culoare, avea o puzderie de odrasle. Cetățenii din Dickens îi erau progenitura. Cu toate că nu se pricepea foarte bine la cai, prin zonă era cunoscut drept Îmblânzitorul negroteilor. Ori de câte ori vreun negrotei „cu mintea dusă cu sorcova” trebuia convins să se dea jos din vreun copac ori să coboare de pe marginea vreunui pod, suna telefonul. Tata își înșfăca biblia psihologiei sociale, *Plănuirea schimbării* de Bennis,

Bene și Robert Chin, un psiholog american de origine chineză rușinos de puțin apreciat pe care tata nu-l cunoscuse nicicând, însă despre care susținea că i-ar fi mentor. Celor mai mulți puști, la culcare, li se spun basme și povești; eu trebuia să adorm în vreme ce mi se lecturau capitole cu titluri precum „Utilitatea modelelor sistemice de mediu pentru practicieni“. Tata era practician pursânge. Nu știu o dată să nu mă fi luat cu el la o „îmblânzeală“ de negrotei. Pe drumul cu mașina până acolo se lăuda că negrii, în calitate de comunitate, semănau mult cu el – erau DNÎ.

– De neînțeles?

– De neînfrânt.

După ce ajungeam, mă așeza pe acoperișul câte unei dubițe din apropiere sau mă puneă să stau în picioare pe capacul vreunui tomberon de pe alee, îmi întindea o agendă și mă îndemna să iau notițe. Printre girofare, printre țipetele și sticla spartă scrâșnind încetisor sub tălpile pantofilor lui de piele, simțeam că mi-e tare frică pentru el. Însă tati avea un fel al lui de a aborda inabordabilul. Cu fața înțelegătoare și gravă, cu palmele în sus ca o figurină cu Isus de pus pe bordul mașinii, pășea spre vreun cuțitar lunatic, cu pupilele făcute mici cât gămălia după un sfert de coniac stins cu un bax de bere de douăsprezece doze. Ignorând salopeta de lucru garnisită cu creieri și materii fecale, îmbrățișa persoana aceea ca și cum ar fi întâmpinat un prieten vechi. Oamenii credeau că datorită altruismului său reușea să se apropie atâta, însă eu știam că era de la voce. Tata vorbea în Fa diez, o voce adâncă de bas. Un ton grav și sonor care te țintuia pe loc ca pe o adolescentă cu

șosete trase pe pulpe captivată de-o piesă languroasă. Nu muzica liniștește fiara sălbatică, ci desensibilizarea. Și vocea lui tata avea un fel de-a relaxa furia demenților și de a le permite să dea piept cu temerile fără anxietate.

Când eram în clasele primare, știam din felul în care gustul rodiilor te făcea să-ți dea lacrimile, din felul în care soarele de vară dădea coafurilor noastre afro tente sângeri-uranj și din vioiciunea cu care vorbea tata despre stadionul Dodger, vin alb și despre ultimul apus de soare pe care-l văzuse de pe vârful muntelui Wilson că era ceva special cu California. Și, dacă te gândești, cam tot ce-a făcut suportabil secolul douăzeci s-a inventat în curtea Californiei: computerul Apple, tabla electronică și gangsta rapul. Mulțumită carierei tatei într-ale șoptitului la urechi de negrotei, am fost acolo la nașterea ultimului dintre ele când la ora șase, într-o dimineață rece și întunecoasă de ghetou, la două străzi de unde locuiesc, Carl „Kilo G“ Garfield, halucinând pe propria-i marfă și pe lirismul morbid al lui Alfred Lord Tennyson, a ieșit în goană din garajul lui, holbându-se într-o agendă îmbrăcată în imitație de piele, cu o pipă fumegândă conținând crack bălângănindu-i-se între degete. Era la apogeul epocii crackului, aveam cam zece ani. S-a cățărat în remorca ornamentată a camionetei sale Toyota cu motor îmbunătățit, cu TO și TA acoperite cu vopsea astfel încât, la spate, din numele mărcii rămânea doar un YO, și-a început să-și recite versurile răcnindu-le din toate puterile, în pentametri iambici punctați de focuri trase cu pistolul său de calibrul 38 placat cu nichel și de rugăminți ale măică-sii de a-și mișca înapoi în casă curul ăla dezgolit.